

SOCIALNO VARSTVO IN DRUŽBENI STANDARD

Ivica Matko

Socialna politika je sestavni del družbenoekonomskih odnosov in funkcija samoupravljalcev, ki so nosilci ekonomskega in socialnega razvoja. Socialna politika mora biti naravnana tako, da spodbuja povečanje posameznikove in družbene produktivnosti dela, ker le materialna osnova zagotavlja ekonomsko in socialno varnost delavcev.

Socialna varnost pomeni neke vrste zavarovanje za določene primere ali rizične situacije, ki lahko zadenejo vsakogar, npr.: bolezen, materinstvo, nesreče pri delu, smrt hranilca itd. Teh stanj posamezniki ne morejo odpraviti brez družbene pomoči. Socialna varnost temelji na solidarnosti, vzajemnosti in humanosti. Z ukrepi socialne varnosti nudimo socialno pomoč posameznikom, družinam in skupinam.

V Savi skrbi za socialno varstvo delavcev oddelek za socialno varstvo in družbeni standard. Vsak Savčan je na kak način deležen socialne varnosti. Oddelek se ukvarja s štirimi oblikami varstva:

- I. Uveljavljanje pravic do varstva posameznika
- II. Varstvo posameznih kategorij delavcev
- III. Izvajanje določil pravilnika o koriščenju sredstev sklada skupne porabe
- IV. Druga varstva in pomoči

I. Uveljavljanje pravic do varstva posameznika

- I. družbene denarne pomoči otrokom:

Vsako leto so v informatorju objavljeni kriteriji Skupnosti otroškega varstva za pridobitev pravice do družbene denarne pomoči za nepreskrbljene otroke. Družine, ki živijo v težjih socialnih razmerah, lahko socialna služba v organizaciji združenega dela predlaga za dodelitev dodatne denarne pomoči (t.i. domicilno varstvo družine), ki je lahko enkratna, začasna ali stalna. Posebna komisija Skupnosti otroškega varstva, ki obravnava predloge, odloči, ali se pomoč dode-

li ali ne.

2. zdravstveno varstvo:

Oddelek za socialno varstvo in družbeni standard skupaj z zdravstveno službo skrbi za čimboljše preventivno in kurativno zdravstveno varstvo. Za delavce vsako leto organiziramo preventivni oddih, ki traja 10 dni, in klimatsko zdravljenje v naravnih zdraviliščih, ki traja 14 dni.

Delovna organizacija izplačuje tudi razna nadomestila osebnih dohodkov:

- za bolniški stalež do 30 dni je nadomestilo v višini 90 % povprečje zadnjih dveh mesecev,
- za bolniški stalež nad 30 dni je nadomestilo v višini 90 % korigirano z odstotkom povečanja OD
- za nego družinskega člana je nadomestilo v višini 75 % povprečja OD preteklega leta, korigiran s % povečanja OD,
- za porodniški dopust je nadomestilo 100 %.

Na invalidski komisiji si delavec pridobi status delovnega invalida:

- delovna invalidnost I. kategorije pomeni invalidsko upokožitev,
- delovna invalidnost II. kategorije pomeni skrajšani delovni čas,
- delovna invalidnost III. kategorije je podana takrat, ko delavec ni več sposoben v tozdu opravljati del in nalog, ki ustrezajo njegovi izobrazbi oziroma njegovim z celom pridobljenim delovnim zmožnostim.

3. pokojninsko zavarovanje:

Delavcem pred upokojitvijo nudimo potrebne podatke za uveljavljanje pokojnine in jim ob upokojitvi izplačamo odpravnine.

Pogoj za pridobitev pravice do pokojnine je osebno delo. Zavarovanci se lahko upokojijo:

- redna pokojnina: 40 let delovne dobe - moški
35 let delovne dobe - ženske

- starostna pokojnina: 15 let delovne dobe - moški - starost 65 let
15 let delovne dobe - ženske - starost 60 let
20 let delovne dobe - moški - starost 60 let
20 let delovne dobe - ženske - starost 55 let
- predčasna pokojnina: 35 let delovne dobe - moški - starost 55 let
30 let delovne dobe - ženske - starost 50 let
- invalidska pokojnina: izguba delovne zmožnosti
- družinska pokojnina: a) vdovec - starost 55 let
vdova - starost 50 let
otroci - do konca rednega šolanja
b) če so zakonski partnerji in otroci do zavarovan-
čeve smrti popolnoma nezmožni za delo oziroma
so postali nezmožni za delo v enem letu po za-
varovančevi smrti

II. Varstvo posameznih kategorij delavcev

Pri delavcih, ki so potrebni večje pozornosti, ločimo naslednje kategorije:

1. delavci z motnjami v telesnem in duševnem razvoju,
2. alkoholiki in drugače zasvojene osebe,
3. delavci z zmanjšano delovno sposobnostjo (zaradi starosti, nosečnosti),
4. mladoletne osebe.

Pri teh kategorijah delavcev ugotavljamo vzroke, ki pogojujejo nastalo situacijo, in jim pomagamo težave odpraviti tako, da delamo s prizadetim posameznikom, družino in delovnim okoljem.

Alkoholizem je socialna bolezen, ki pušča hude posledice na posamezniku, njegovi družini in povzroča veliko družbeno škodo (izostanki z dela, nesreče, bolezni, vzgojna ogroženost otrok, materialno pomanjkanje itd.). Zato mora biti skrb vseh nas, da alkoholizem preprečujemo, ga odkrivamo že v zgodnji fazi in posameznika ter njegove družinske člane motiviramo za zdravljenje.

Pravilnik o odgovornosti delavcev za kršitve delovnih obveznosti tudi določa, da mora delavec prihajati na delo trezen in ne sme uživati alkohola med delovnim

časom.

III. Izvajanje določil pravilnika o koriščenju sredstev sklada skupne porabe

S sredstvi sklada skupne porabe se načrtno in organizirano rešujejo problemi delavcev, ki pomembno vplivajo na njihovo uspešno delo in življenje. Sredstva sklada skupne porabe se lahko koristijo za reševanje stanovanjskih vprašanj za poslenih, za pomoč socialno ogroženim delavcem, za zdravstveno varstvo delavcev, za regres za letni dopust in počitniško dejavnost, za obdaritve, jubilejne nagrade in odpravnine, za športno rekreativno in kulturno dejavnost, za delovanje družbenopolitičnih organizacij in društev, za izobraževanje in druge dejavnosti s področja socialnega varstva in družbenega standarda.

1. stanovanjski del:

Za reševanje stanovanjskih razmer delavci DO Sava in DO EC združujemo 11% od bruto OD. Stanovanjske razmere zaposlenih rešujemo:

- z dodelitvijo ležišča v samskem domu - za samske delavce,
- z dodelitvijo družbenega stanovanja, za katero mora vsak prispevati lastno udeležbo - pomembno je namersko varčevanje,
- z dodelitvijo posojil za individualno gradnjo, adaptacije in odkup stanovanja ali stanovanjske hiše.

2. socialna pomoč:

Socialna pomoč je lahko enkratna ali večkratna v denarni ali funkcionalni obliki. Delavec uveljavlja pravico do socialne pomoči v primerih:

- če s svojimi sredstvi in sposobnostjo ne more pridobiti zadosti sredstev za preživljanje sebe in oseb, ki jih je po zakonu dolžan preživljati,
- če je dalj časa na bolezenskem dopustu in nadomestilo, ki ga prejema v tem času, ne zadostuje za normalno preživljanje in kritje stroškov, ki so potrebni za čimprejšnjo ozdravitev in vrnitev na delo,
- v primeru elementarnih in drugih nesreč,
- ob drugih izrednih situacijah.

3. regres za letni dopust:

Le-ta vključuje:

- sredstva (regres), ki se izplačujejo v gotovini,
- sredstva za regresiranje organiziranega letovanja,
- sredstva za nakup novih počitniških zmogljivosti.

Delavec je upravičen do izplačila regresa v gotovini za redni letni dopust, ko pridobi pravico do koriščenja rednega letnega dopusta. V izjemnih primerih lahko delavec prejme regres pred tem, če je izplačilo zaradi kolektivnega dopusta organizirano prej. V teh primerih delavec podpiše izjavo, da se ne upravičeno izplačani del odtegne od njegovega OD. Delavec, ki v koledarskem letu ne pridobi pravice do polnega regresa, je upravičen glede na svojo delovno dobo v DO do naslednjega regresa:

6 mesecev v DO - polni regres

5 mesecev v DO - 1/2 polnega regresa

4 mesece v DO - 1/3 polnega regresa

3 mesece v DO - 1/4 polnega regresa

2 mesece v DO - 1/5 polnega regresa

manj kot 2 meseca - delavec regresa ne dobi

Kadrovski sektor vsako leto organizira za delavce in njihove družinske člane letovanja v lastnih in najetih počitniških objektih.

IV. Druga varstva in pomoči

Delavcem pomagamo tudi pri reševanju drugih problemov, npr. v zvezi z urejanjem varstva otrok v vzgojnovarstvenih zavodih, s skrajšanim delovnim časom ali spremenjenim delovnim časom, pri uveljavljanju pomoči Centra za socialno delo glede pravic in dolžnosti, ki izhajajo iz družinske zakonodaje; pri urejanju odnosov v delovnem ali družinskem okolju. Skrbimo tudi za izvajanje zakonskih določil in predpisov s področja socialne politike.

Organizirali smo tudi samopomoč za novosprejete delavce.

Novosprejeti delavec lahko zaprosi za samopomoč po petih dneh dela v delovni organizaciji Sava.

Praviloma se samopomoč daje delavcem, ki nimajo sredstev za preživetje do prvega izplačila OD. Samopomoč mora delavec vrniti v enem ali dveh obrokih. Samoupravni akti, ki urejajo socialno varstvo in družbeni standard v DO Sava, so:

Pravilnik o koriščenju sredstev sklada skupne porabe,

Pravilnik o delovnih razmerjih,

Pravilnik o osnovah in merilih za delitev sredstev za OD,

Pravilnik o varstvu pri delu.

1. delovna stanovitost

Za redne delavce, ki so zaposleni v DO Sava, velja naslednja delovna stanovitost:

1. delovna stanovitost	1 mesec v DO
2. delovna stanovitost	1 mesec v DO
3. delovna stanovitost	1 mesec v DO
4. delovna stanovitost	1 mesec v DO
5. delovna stanovitost	1 mesec v DO
6. delovna stanovitost	1 mesec v DO
7. delovna stanovitost	1 mesec v DO
8. delovna stanovitost	1 mesec v DO
9. delovna stanovitost	1 mesec v DO
10. delovna stanovitost	1 mesec v DO

2. socialna pomoč

IV. Grupa varstva in pomoči

Grupa varstva in pomoči je sestavljena iz delavcev, ki imajo zaradi svoje starosti, invalidnosti ali drugih okoliščin, ki jih povzročajo, težave pri opravljanju dela. Delavci v tej grupi so upravičeni do socialne pomoči, ki jo določa Pravilnik o socialni pomoči. Socialna pomoč se daje delavcem, ki imajo zaradi svoje starosti, invalidnosti ali drugih okoliščin, ki jih povzročajo, težave pri opravljanju dela. Socialna pomoč se daje delavcem, ki imajo zaradi svoje starosti, invalidnosti ali drugih okoliščin, ki jih povzročajo, težave pri opravljanju dela. Socialna pomoč se daje delavcem, ki imajo zaradi svoje starosti, invalidnosti ali drugih okoliščin, ki jih povzročajo, težave pri opravljanju dela.

Grupa varstva in pomoči je sestavljena iz delavcev, ki imajo zaradi svoje starosti, invalidnosti ali drugih okoliščin, ki jih povzročajo, težave pri opravljanju dela. Delavci v tej grupi so upravičeni do socialne pomoči, ki jo določa Pravilnik o socialni pomoči. Socialna pomoč se daje delavcem, ki imajo zaradi svoje starosti, invalidnosti ali drugih okoliščin, ki jih povzročajo, težave pri opravljanju dela. Socialna pomoč se daje delavcem, ki imajo zaradi svoje starosti, invalidnosti ali drugih okoliščin, ki jih povzročajo, težave pri opravljanju dela.

